

Η ΑΝΟΥΣΙΟΤΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΕΥΧΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ

✘ Οι χαμένες ψευδαισθήσεις: από την εποχή του ρομαντισμού, συνηθίζουμε να τις αντιπαρατάσσουμε στα ηρωικά όνειρα της νεότητας. Η ζωή υποτίθεται πως είναι το μοιραίο ταξίδι της ελπίδας προς την απογοήτευση, μια αιώνια εντροπία. Όμως σε αυτή την κοινοτοπία για τα χαμένα όνειρα μπορούμε να αντιπαραθέσουμε ένα άλλο μοντέλο: της τρισμακάριστης έκπληξης, των ψευδαισθήσεων που επανακτήθηκαν επειδή ο κόσμος των ονείρων, αντίθετα με τα όσα λέγονται, είναι φτωχός και ευτελής, ενώ η πραγματικότητα, μόλις αρχίσουμε να την εξερευνούμε, μας πνίγει με την αφθονία και την ποικιλομορφία της.

«Ονομάζω μέθη του πνεύματος», έλεγε ο Ρόισμπρουκ, ένας Φλαμανδός μυστικιστής της Αναγέννησης, «εκείνη την κατάσταση όπου η απόλαυση ξεπερνάει τις δυνατότητες που είχε διαβλέψει η επιθυμία». Στην αρχή της προτεραιότητας, κατά την οποία η ζωή κρίνεται σύμφωνα με ένα πρόγραμμα, πρέπει να αντιπαραθέσουμε την αρχή της εξωτερικότητας: ο κόσμος ξεπερνάει κατά πολύ τις αναπαραστάσεις ή τις προσμονές μας, πρέπει να τις διαγράψουμε για να αρχίσουμε να τον αγαπάμε. *Ο κόσμος δεν είναι απογοητευτικός, απογοητευτικές είναι οι χίμαιρες που παραλύουν το πνεύμα μου.* Η ανουσιότητα των προσευχών που εισακούστηκαν: υπάρχει κάτι το πολύ βαθύ σε αυτή τη σοφία που μας συνιστά να μη βρούμε ποτέ αυτό που αναζητούμε: «Προφυλάξτε με από αυτό που θέλω», είθε να μη ζήσω ποτέ στη Χρυσή Εποχή, στον κήπο των ευχών που εκπληρώθηκαν.

✘

Τίποτα το πιο θλιβερό από το μέλλον όταν μοιάζει με αυτό που φανταστήκαμε. Τι απογοήτευση όταν οι ευχές μας συμπίπτουν με αυτό που βιώνουμε, ενώ υπάρχει μία ιδιαίτερη συγκίνηση στο να βλέπουμε τις προσδοκίες μας να αλλάζουν κατεύθυνση λόγω

κάποιων ιδιαίτερων συμβάντων. (Και η λογοτεχνία της ευτυχίας είναι τις περισσότερες φορές μια λογοτεχνία όπου είτε η ελπίδα διαψεύδεται, είτε – αυτό είναι ακόμα πιο συνταρακτικό – πραγματώνεται, οπότε η επιθυμία ικανοποιείται, δηλαδή σκοτώνεται.) Η απόλαυση δεν γεννιέται τόσο από ένα πραγματοποιημένο σχέδιο, όσο από ένα σχέδιο που αλλάζει κάθε φορά που μια περιπέτεια το παρασύρει αλλού. Ενώ η πλήξη βρίσκεται πάντα στην πλευρά της ισορροπίας, δημιουργείται μία περίσσεια χαράς από τη στιγμή που το φαντασιακό αποδείχεται πιο φτωχό σε θαύματα από την πραγματικότητα: «Είχα να διαλέξω ανάμεσα στη σφύρα και την καμπάνα, και τώρα ομολογώ πως αυτό που ουσιαστικά εισέπραξα ήταν ο ήχος» (Βικτόρ Σεγκαλέν). Κάθε παθιασμένη ζωή είναι ταυτόχρονα πραγμάτωση και ανατροπή, δηλαδή μια εξαίσια απογοήτευση όταν συμβαίνει εκείνο που δεν το λαχταρούσαμε και γινόμαστε ευαίσθητοι δέκτες όλων αυτών που καθιστούν τη ζωή πλούσια, φλογερή, μεθυστική. Η καταστροφή της αυταπάτης είναι πάντα μια πόρτα ανοιχτή στα θαύματα.

Με άλλα λόγια, ίσως να μην παύουμε ποτέ να ταλαντευόμαστε ανάμεσα σε δυο βασικές στάσεις: τη στάση του εισαγγελέα που καταδικάζει τη ζωή επειδή την αξιολογεί, παίρνοντας σαν βάση μία ουτοπία ή μία προκατειλημμένη ιδέα (ο Παράδεισος, το ευτυχισμένο αύριο, η ευτυχία) και τη στάση του δικηγόρου που την υποστηρίζει και την εκθειάζει με όλες του τις δυνάμεις τόσο με τις πίκρες όσο και με τις χαρές της, είτε τον πληγώνει άγρια είτε τον χαιδεύει γλυκά. Και όταν ο κατήγορος αναφωνεί: εξαπατήθηκα, ο συνήγορος απαντά: ευχαριστήθηκα.

Pascal Bruckner, *Η άενη ευφορία – δοκίμιο για το καθήκον της ευτυχίας* (εκδ. Αστάρτη) – απόσπασμα

Πηγή/φωτογραφίες: [To 23ο Γράμμα, to23ogramma.wordpress.com](http://to23ogramma.wordpress.com)